

Bureau Waardenburg bv

Adviseurs voor ecologie & milieu

Postbus 365 4100 AJ Culemborg

Telefoon 0345 51 27 10, Fax 0345 51 98 49

E-mail info@buwa.nl www.buwa.nl

NOTITIE

Gemeente Utrecht
tav mevr. L. Savelsberg
Postbus 8406
3503 RK Utrecht

DATUM:	8 juli 2013
ONS KENMERK:	13-198/13.-2876/DimEm
UW KENMERK:	kenmerk opdrachtgever
AUTEUR:	drs. D. Emond & ing. J. van Zundert
VELDWERK:	drs. D.B. Kruijt, drs. F. Brekelmans & drs. D. Emond
PROJECTLEIDER:	drs. D. Emond
STATUS:	definitief
CONTROLE:	ir. E.J.F. de Boer

Flora en fauna in Haarzuilens

De gemeente Utrecht is bezig met het opstellen van een nieuw bestemmingsplan voor Haarzuilens. Onderdeel van het bestemmingsplan is een paragraaf over natuur en ecologie, in het bijzonder beschermde waarden. De bestaande teksten over flora en fauna dateren uit 2006. In de loop der jaren zijn echter wel flora- en faunaonderzoeken uitgevoerd, maar niet op de schaal van het hele bestemmingsplangebied. In deze notitie zijn de verspreidingsgegevens van flora en fauna per deelgebied beschreven en samengevat vanaf 2006, en aangevuld met actuele data uit 2013.

Werkwijze

Voor het actualiseren van het ecologie-onderdeel in het bestemmingsplan heeft bronnenonderzoek plaatsgevonden. De volgende stukken zijn gebruikt voor het opstellen van deze rapportage:

- export van de NDFF
- bestemmingsplan Haarzuilens
- diverse overzichtskaarten van deelgebieden en uitgevoerde onderzoeken
- onderzoeksrapporten flora en fauna.

De gegevens zijn geanalyseerd op relevantie en bruikbaarheid (volledig, voldoende actueel e.d.) en vervolgens geïnterpreteerd in relatie tot aanwezig habitat. Per deelgebied is de aanwezige flora en fauna in een notitie samengevat tot één geheel en zijn hiaten benoemd. De hiaten zijn grotendeels ingevuld door in het voorjaar van 2013 aanvullend veldonderzoek uit te voeren. De resultaten hiervan worden per deelgebied beschreven en zijn opgenomen in de NDFF. In 2013 hebben de volgende veldbezoeken plaatsgevonden:

Tabel 1 *Uitgevoerde veldbezoeken per deelgebied en soortgroep(en).*

Datum	Methode	Deelgebied(en) ¹	Soort(groep)en
06-05-2013	QS Inventarisatie (geluid)	1 t/m 12	Rugstreeppad
08-05-2013	QS Inventarisatie (geluid)	1 t/m 12	Rugstreeppad
15-05-2013	QS Inventarisatie (schepnet)	1, 2, 8 en 12	Vissen, platte schijfhoren
15-05-2013	QS Geschiktheidsbeoordeling	1, 2 en 8	Waterspitsmuis
22-05-2013	QS Inventarisatie (schepnet)	3, 4, 5, 6, 7, 9, 10 en 11	Vissen, kamsalamander, platte schijfhoren
03-06-2013	QS Inventarisatie (fuike)	2 en 8	Grote modderkruiper
04-06-2013	Inventarisatie (fuike legen)	2 en 8	Grote modderkruiper
04-06-2013	QS Inventarisatie	2	Amfibieën
11-06-2013	Inventarisatie (fuike legen)	2 en 8	Grote modderkruiper

¹ Nummers verwijzen naar de hieronder beschreven deelgebieden.

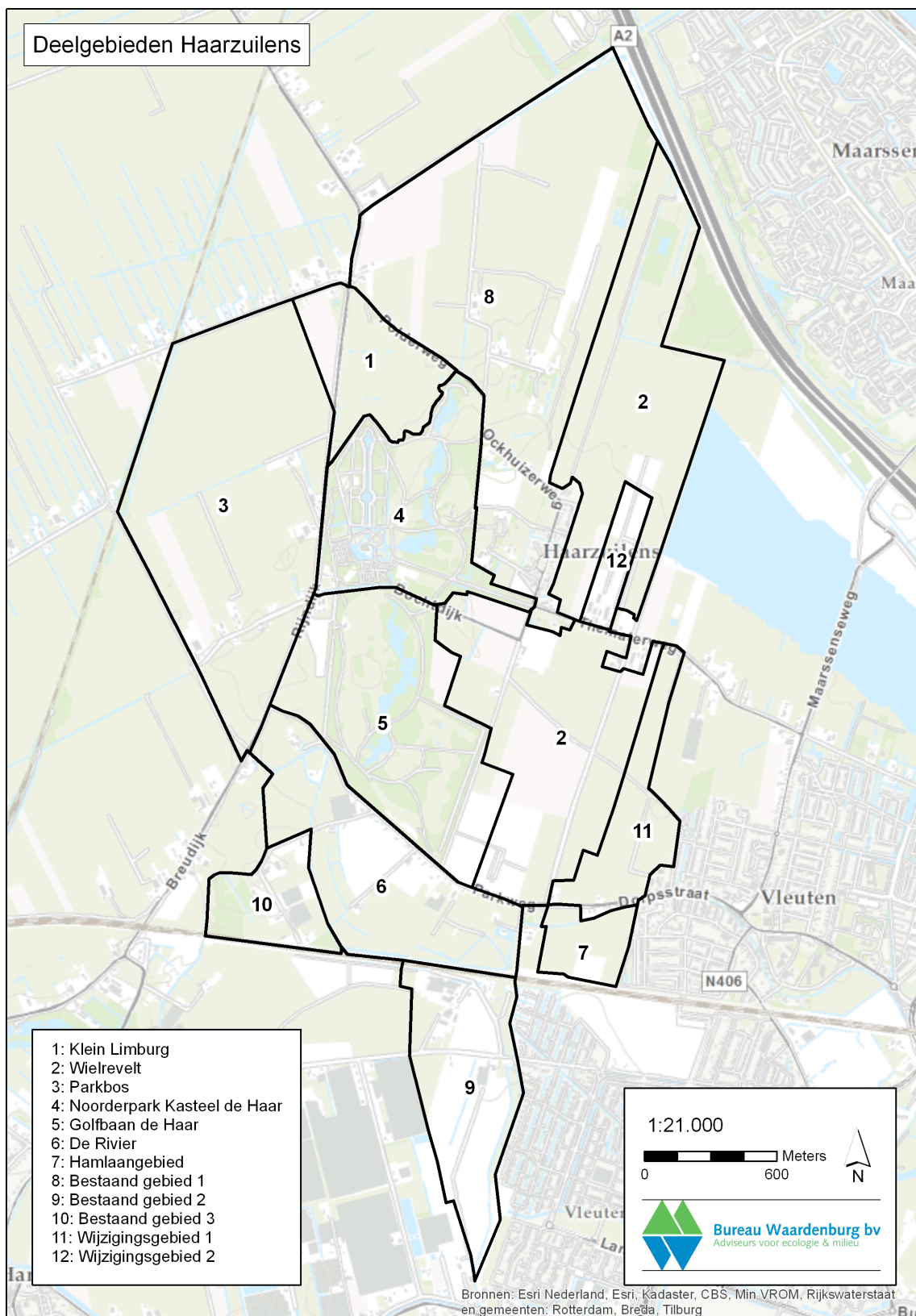
De notitie sluit af met een samenvatting die kan worden overgenomen ten behoeve van het bestemmingsplan. Aanvullende verspreidingsgegevens worden opgenomen in de NDFF.

Flora en fauna per deelgebieden¹

Plangebied Haarzuilens bestaat uit meerdere deelgebieden. De deelgebieden waar de afgelopen jaren ontwikkelingen hebben plaatsgevonden hebben een kenmerkende naam zoals Wielrevelt en Parkbos. In de resterende deelgebieden, voornamelijk landbouw, is het bestaand gebruik niet gewijzigd (bestaand gebied 1 en 2) of worden de gebieden deels omgevormd tot extensieve recreatie (wijzigingsgebied 1 en 2).

Stichting Ecologisch Advies heeft in 2006 onderzoek gedaan naar de aanwezige beschermde flora en fauna en een beoordeling van de effecten van voorziene veranderingen in het gebied op deze soorten in het kader van het bestemmingsplan (Zwanenburg, 2006). Voor het onderzoek uit 2006 zijn verspreidingsgegevens van de provincie Utrecht verkregen van planten, vissen en amfibieën. Daarnaast is het gebied een aantal malen bezocht. Daarbij is het gebied intensief op vissen geïnventariseerd en zijn waterplantenmonsters verzameld ten behoeve van de platte schijfhoren.

¹ Het onderzoek is uitgevoerd in het kader van de Flora- en faunawet. In de Flora- en faunawet worden drie beschermingsregimes onderscheiden. Voor soorten uit Tabel 1 geldt vrijstelling van verbodsbepalingen bij werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. In voorkomende gevallen hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet te worden aangevraagd. Voor soorten van Tabel 2 of 3 geldt geen vrijstelling en kan aanvraag van een ontheffing aan de orde zijn bij overtreding van verbodsbepalingen. In de lopende tekst is per beschermde soort aangegeven in welke categorie deze is opgenomen.

Klein Limburg (nr. 1)

Klein Limburg is het deelgebied ten noorden van Kasteel de Haar en wordt begrensd door de Rijndijk (west) en de Polderweg (noordoost). Het gebied bestaat uit graslandpercelen met verspreid bosschages of solitaire bomen met natuurbeheer. In 2006 was de kleine modderkruiper de enige strikt beschermde soort die is aangetroffen in het plangebied (Zwanenburg, 2006). Bij onderzoek van de vrijwilligersgroep van Ravon Utrecht in 2010 zijn in Klein Limburg waarnemingen gedaan van kleine modderkruiper en bittervoorn. Bij de actualisatie in 2013 is de kleine modderkruiper opnieuw aangetroffen. In het gebied zijn in 2013 geen rugstreeppadden gehoord. Aangezien de rugstreeppad in de directe omgeving voorkomt en zich regelmatig verplaatst is vestiging in de toekomst mogelijk. Platte schijfhoorn is niet aangetroffen.

Regelmatig worden havik en buizerd in het gebied waargenomen. Nestplaatsen van deze soorten bevinden zich mogelijk in het parkbos, waardoor Klein Limburg onderdeel uitmaakt van het foerageergebied. In de NDFF zijn waarnemingen opgenomen van de Rode lijstsoorten glassnijder (een libel), een soort die in vrij hoge dichtheden kan voorkomen in laagveenmoerassen, vroege glazenmaker en wezel. Tijdens het veldwerk in 2013 bleek dat de veenmol, een sprinkhaan van de Rode Lijst, talrijk in het gebied voorkomt.

Wielrevelt (nr. 2)

Het deelgebied Wielrevelt is het grootste deelgebied en bestaat overwegend uit grasland, en in het zuiden fruitteelt. Tegen de rijksweg A2 ligt een eendenkooi en een bosperceel. Daarnaast is langs meerdere verharde wegen laanbeplanting aanwezig (Joostenlaan, Eikslaan, Bochtdijk). In 2006 is de aanwezigheid van strikt beschermde soorten kleine modderkruiper, bittervoorn en rugstreeppad vastgesteld (Zwanenburg, 2006). Ook in de periode 2010-2011 is de rugstreeppad in het gebied aangetroffen, specifiek het zuidelijk gedeelte (pers. med. FB). Daarnaast zijn de Rode lijstsoorten vetje en kroeskarper aangetroffen (Zwanenburg, 2006).

In 2008 is door de Zoogdiervereniging (Koelman, 2008) een elzenhaag om het perceel met fruitteelt, tussen de Eiklaan en Joostenlaan, onderzocht op de functie voor vleermuizen. De haag heeft de functie van vliegroute voor circa 80 gewone dwergvleermuizen, die afkomstig zijn van een kraamverblijf in Vleuten, en vijf gewone grootoorvleermuizen. In hoeverre de haag gerooid dan wel vervangen is met de ingreep is onbekend. In een schuur van het fruitbedrijf is een verblijfplaats van de gewone grootoorvleermuis bekend (Koelman, 2008). Op basis van het onderzoek uit 2008 heeft deelgebied Wielrevelt een functie als foerageergebied voor gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, watervleermuis, laatvlieger en rosse vleermuis.

In het noordelijk deel van Wielrevelt is een eendenkooi aanwezig en liggen smalle watergangen met een goede waterkwaliteit en goed ontwikkelde vegetaties (pers. Med. FB). In 2013 is op meerdere locaties de kleine modderkruiper gevangen. In het noordelijk deel zijn bittervoorn, rietorchis, geelhartje (RL), grote ratelaar en veenmol (RL) aangetroffen. Rietorchis, geelhartje en grote ratelaar zijn afkomstig uit aangebracht hooi

uit het schraalgrasland Bijleveld (deelgebied 10). Daarnaast zijn in 2012 enkele heikikkers aangetroffen in dit gebiedje (mon. med. T. Kreetz, Natuurmonumenten). Voor de grote modderkruiper zijn de sloten in de huidige situatie te ondiep en is het beheer nog te intensief. De soort is niet aangetroffen in de fuiken. Desondanks ontwikkeld het noordelijk deel zich goed en vormt het potentieel leefgebied voor de waterspitsmuis. Tijdens een inventarisatie met inloopvallen in 2011 is de soort echter niet aangetroffen.

Parkbos (nr. 3)

Het Parkbos is het meest westelijke deelgebied met de spoorlijn Woerden-Breukelen als begrenzing. Het (open) gebied bestaat uit graslanden met langs de randen boerderijen en woonerven. Met uitzondering van erfbeplanting en beplanting langs de spoorlijn ontbreekt opgaande beplanting nagenoeg. In de beschikbare data tot 2006 is de aanwezigheid van strikt beschermde vaatplanten grote keverorchis, waterdrieblad en diverse Rode lijstsoorten (kamgras, goudhaver, gladde vrouwenmantel, bosaardbei, wateraardbei, spits fonteinkruid, krabbenscheer en brede waterpest) (Zwanenburg, 2006). Daarnaast is de Rode lijst vis vetje vastgesteld.

In opdracht van DLG heeft in 2010 een uitgebreide veldinventarisatie plaatsgevonden naar de aanwezige beschermde flora en fauna in het projectgebied Parkbos (Heins & Volkers, 2010). De inventarisatie heeft zich gericht op de aanwezigheid van beschermde vissen, amfibieën, reptielen, planten, libellen, vissen, zoogdieren, uilen en vogels met vaste rust en verblijfplaatsen. Bij de inventarisatie bleek dat het Parkbos een functie heeft voor de vleermuissoorten gewone dwergvleermuis, rosse vleermuis en laatvlieger. Langs de Rijndijk en het zuidelijk deel van het Kortjaksepad wordt veel gevoerageerd. De Rijndijk geldt als een vliegroute voor de gewone dwergvleermuis en de laatvlieger. Het zuidelijke deel van het Kortjaksepad en de Laag Nieuwkoopsebuurtweg vormen een vliegroute voor alleen de gewone dwergvleermuis. Rond de bebouwing op de hoek van de Lagehaarsedijk en het Kortjaksepad zijn bij verscheidene veldbezoeken baltsende gewone dwergvleermuizen (maximaal 3 tegelijk) aangetroffen. Naar verwachting bevindt zich een paarverblijfplaats in één van deze gebouwen. Strikt beschermde vaatplanten zijn niet (meer) aangetroffen in 2010.

Van de vogelsoorten waarvan de nestplaats jaarrond is beschermd zijn in het deelgebied Parkbos buizerd, kerkuil, steenuil en huismus vastgesteld (Heins & Volkers, 2010). De kerkuil en buizerd hebben beide een nest op het erf aan de Rijndijk 2. Van steenuil is de nestlocatie niet gevonden en bevindt deze zich mogelijk op één van de erven op de Lagehaarse dijk. Van huismus zijn op verschillende erven in het plangebied broedlocaties aanwezig. Er zijn waarnemingen van bosuil, ransuil en wespandief maar die komen niet tot broeden in het gebied.

De sloten bieden leefgebied aan de vissoorten kleine modderkruiper en bittervoorn. De kleine modderkruiper komt verspreid over het gebied in bijna alle sloten voor, terwijl bittervoorn vooral aan de oostelijke zijde is aangetroffen. In 2013 is alleen de kleine modderkruiper aangetroffen op alle monsterpunten binnen het deelgebied.

Het plangebied herbergde in 2010 een grote populatie rugstreeppadden. De meeste waarnemingen werden in het centrale deel van het Parkbos gedaan maar in principe kan de soort in het hele gebied worden aangetroffen. In de NDFF is nog een waarneming van de rugstreeppad uit 2011 opgenomen, terwijl de soort in 2013 helemaal niet is aangetroffen. De strikt beschermde waterspitsmuis, en andere strikt beschermde soorten zijn niet aangetroffen. In het gebied komt tevens de veenmol voor (waarnemingen 2013), een sprinkhaan van de Rode Lijst. De veenmol leeft in slootkanten en graslanden. In Utrecht is de soort zeldzaam en zo goed als beperkt tot de omgeving van Haarzuilens en het Noorderpark (pers. Med. F. Brekelmans).

Noorderpark Kasteel de Haar (nr. 4)

Het deelgebied Noorderpark Kasteel de Haar ligt centraal in het bestemmingsplangebied Haarzuilens. Rondom het kasteel liggen de kasteeltuinen met waterpartijen, grasveld en bos. Zwanenveld heeft in 2006 steenbreekvaren, kleine modderkruiper en bittervoorn op het kasteelterrein vastgesteld. Soorten van de Rode lijst zijn boerenzwaluw, groene specht en grauwe vliegenvanger.

Bij het Kasteel de Haar en het omliggende park heeft vanaf 2006 alleen onderzoek plaats gevonden naar de betekenis voor vleermuizen. In 2006 is de aanwezigheid van baardvleermuis, watervleermuis, gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger en rosse vleermuis al vastgesteld (Bakker, 2006). In 2009 zijn aanvullend de kleine dwergvleermuis en gewone grootoorvleermuis vastgesteld. De bomen hebben functie als verblijfplaats voor rosse vleermuis, watervleermuis en ruige dwergvleermuis (Janssen, 2009). In 2006 waren alleen nog verblijfplaatsen van watervleermuis, gewone dwergvleermuis en rosse vleermuis bekend (Bakker, 2006). In 2009 zijn ook verblijfplaatsen van gewone grootoorvleermuis en laatvlieger op het kasteelterrein aangetroffen.

In de NDFF zijn, naast waarnemingen van de hierboven genoemde vleermuissoorten, ook veelvuldig waarnemingen van buizerd en havik opgenomen. Ondanks dat er geen inventarisatie heeft plaatsgevonden naar nestplaatsen van vogels is het aannemelijk dat deze soorten op het kasteelterrein broeden. Voorts is de huismus in het deelgebied vastgesteld (NDFF).

Golfbaan De Haar (nr. 5)

Golfbaan De Haar is misschien wel het meest uitgebreid onderzocht sinds 2006. De golfbaan is, net als het kasteelterrein, een afwisseling van grasvelden, waterpartijen en bosschages. Hier zijn de Rode lijst plantensoorten gewone agrimonie, bosaardbei en krabbenscheer waargenomen (Schenkeveld, 2009).

Na 2006 is Golfbaan De Haar enkele malen onderzocht door Bureau Schenkeveld: een natuurtoets (met enkele veldbezoeken) in 2007, een opname van de vegetatiestructuur in 2009 en een botanische waardering van de houtopstanden in 2010. Bij de natuurtoets (Schenkeveld, 2007) is de aanwezigheid van grote keverorchis vastgesteld. De soort kwam voor op 2 plekken in de bosrand in het zuidelijk deel. Tijdens dezelfde

inventarisatie zijn gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger, watervleermuis, baardvleermuis, tweekleurige vleermuis en rosse vleermuis waargenomen. Van ruige dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, watervleermuis en rosse vleermuis zijn balts- en kraamplaatsen in de bomen op de golfbaan vastgesteld.

In het onderzoek van 2007 is sprake van een territorium van havik. In 2010 heeft Mertens aanvullend onderzoek gedaan naar broedvogels. Er broedden in dat jaar blauwe reigers en aalscholvers (in kolonies, niet jaarrond beschermd, wel inventarisatie gewenst) en een buizerd (jaarrond beschermd nest). In de NDFF is een waarneming van een kerkuil opgenomen uit 2008.

Verder komen de strikt beschermde soorten bittervoorn, kamsalamander en rugstreeppad in het deelgebied voor. In 2005 zijn alle geschikte wateren bemonsterd (Schenkeveld, 2006). In 2005 is voortplanting vastgesteld van een geïsoleerde populatie kamsalamanders (Schenkeveld, 2007). In de NDFF zijn nog waarnemingen van de kamsalamander uit 2009 opgenomen. Tenslotte is Rode lijst vissoort vetje aangetroffen in de watergangen van het golfterrein (Schenkeveld 2007) en is in de NDFF een waarneming van de kleine modderkruiper opgenomen (2009). Langs de randen van het deelgebied is in 2013 de kleine modderkruiper vastgesteld.

De contactpersoon van de golfbaan gaf geen toestemming om het gebied te betreden en het voorkomen van de kamsalamander in 2013 te actualiseren. Wel gaf hij aan dat middels een vijfjarige monitoring de golfbaan zelf het voorkomen van de kamsalamander (en mogelijk andere soorten) laat actualiseren. Resultaten hiervan waren nog niet bekend tijdens het opstellen van deze rapportage.

De Rivier (nr. 6)

Het deelgebied De Rivier ligt globaal gezien tussen de golfbaan De Haar en de spoorlijn Woerden-Utrecht, inclusief Kasteel den Ham. Rondom het Kasteel en de bebouwing langs de Parkweg is opgaande beplanting aanwezig in de vorm van bosschage, erf- en laanbeplanting. Het resterende gebied is open en bestaat uit grasland. Het gebied is niet onderzocht na 2006. Uit het onderzoek van 2006 (Zwanenburg, 2006) zijn geen waarnemingen van strikt beschermde soorten bekend. Ook in de NDFF is het aantal waarnemingen beperkt. Uit de periode 2008-2011 zijn enkele losse waarnemingen van gewone dwergvleermuis en laatvlieger opgenomen. Langs de spoorlijn zijn veel waarnemingen van buizerd bekend (NDFF).

In 2013 zijn kleine modderkruiper (meerdere locaties) en bittervoorn (1 locaties) aangetroffen. Daarnaast is een koor van circa 10 rugstreeppadden aangetroffen. De soort was al eerder bekend van de omliggende gebieden maar nog niet aangetoond in dit deelgebied. De slootjes in het deelgebied vormen geschikt voortplantingswater.

Hamlaangebied (nr. 7)

Het deelgebied Hamlaangebied is gelegen tussen de Dorpsstraat en de spoorlijn Woerden – Utrecht. Kasteel den Ham ligt buiten dit deelgebied. In 2006 is het voorkomen

van bittervoorn, kleine modderkruiper in het Hamlaangebied vastgesteld (Zwanenburg, 2006). Daarnaast is vetje (RL) aangetroffen (Zwanenburg, 2006).

In 2010 heeft DLG een *quick scan* uitgevoerd. Ten behoeve van deze quick scan heeft geen veldonderzoek plaatsgevonden maar is een inschatting gemaakt van potentieel voorkomende soorten. Het rapport acht het deelgebied geschikt voor: rugstreeppad, bittervoorn, kleine modderkruiper en diverse uilen en vleermuizen. In de NDFF zijn uit 2012 losse waarnemingen opgenomen van gewone dwergvleermuis, rosse vleermuis en laatvlieger.

In 2013 is het voorkomen van kleine modderkruiper in dit deelgebied vastgesteld. Direct aan de andere zijde van het spoor, buiten het deelgebied, is de rugstreeppad gehoord.

Bestaand gebied 1 (nr. 8)

Het deelgebied 'bestaand gebied 1' is het meest noordelijke deelgebied, en loopt door tot aan de rijksweg A2. Rondom het buurtschap Ockhuizen is veel opgaande vegetatie aanwezig in de vorm van bosschages, fruitbomen en erfbeplanting. Langs de rijksweg A2 zijn een aantal bosschages aanwezig, terwijl het overige gebied open graslanden betreft. Ook groot deel van het deelgebied is in beheer bij Vereniging Natuurmonumenten. In deze percelen hebben vrij recent verschillende natuurvriendelijke maatregelen waaronder de aanleg van natuurvriendelijke oevers en aangepast beheer.

In 2006 is het voorkomen van rode lijstsoort vetje in het gebied vastgesteld (Zwanenburg, 2006). Tussen 2006 en 2012 heeft geen onderzoek meer plaatsgevonden in dit deelgebied maar de NDFF bevat nog enkele relevante aanvullingen. In 2010 en 2011 zijn lage aantallen rugstreeppadden op twee verschillende locaties in het gebied gehoord. In 2011 is een kleine modderkruiper aangetroffen in de watergang langs de Thematerkade, op de grens met het deelgebied Wielrevelt. In hetzelfde jaar is een 'roepende' ransuil waargenomen, maar de nestlocatie is onbekend.

In 2013 zijn op meerdere locaties binnen het deelgebied kleine modderkruipers aangetroffen, maar geen bittervoorn. De rugstreeppad is met een koor van circa 10 exemplaren gehoord rondom Wethouder de Greeflaan, alsmede de veenmol. In het noordelijk deel, net ten westen van de eendenkooi is sprake van een oud griend met een waterplas, met daar omheen smalle watergangen gegraven. De oeverzone van de plas is begroeid met pitrus en in de plas groeien diverse fonteinkruiden. Rond de smalle watergangen is de vegetatie ruiger met lisdodde, brandnetel e.d. Het gebied is in potentie geschikt voor de waterspitsmuis maar niet gevangen tijdens een inventarisatie in 2011.

Bestaand gebied 2 (nr. 9)

Het deelgebied 'Bestaand gebied 2' is het meest zuidelijke deelgebied en is ingeklemd tussen een kassencomplex aan de westzijde en het plaatsje Vleuten aan de oostzijde. Het gebied is in zijn geheel in gebruik voor fruitteelt.

In 2006 is het voorkomen van strikt beschermde soorten bittervoorn en kleine modderkruiper, en Rode lijst soort vetje in het gebied vastgesteld (Zwanenburg, 2006). In 2013 is het voorkomen van de kleine modderkruiper opnieuw vastgesteld maar de

bittervoorn is niet aangetroffen. In de NDFF zijn geen waarnemingen van dit deelgebied opgenomen. Op 13-6-2009 is hier echter wel een koortje van ongeveer 10 roepende rugstreeppadden gehoord (pers med. FB). In 2013 is de rugstreeppad niet meer aangetroffen maar wel op drie plekken de veenmol.

Bestaand gebied 3 (nr. 10)

Het deelgebied 'Bestaand gebied 3' ligt tussen de spoorlijn Woerden-Utrecht en deelgebied De Rivier. Aan weerszijden van de Bijleveldweg is bebouwing en een kassencomplex aanwezig. De zuidwestelijk punt bestaat uit vochtig hooiland en bosschages, in beheer bij Staatsbosbeheer. In 2006 is bittervoorn in dit deelgebied aangetroffen (Zwanenburg, 2006), net als in 2013. Daarnaast is in 2013 ook de kleine modderkruiper vastgesteld. Verder noemt Zwanenburg oude waarnemingen van moeraswespenorchis en rietorchis. In de NDFF zijn uit de periode 2008-2011 losse waarnemingen aanwezig van rugstreeppad (langs de Bijleveldweg), moeraswespenorchis, rietorchis en bijenorchis. Deze orchideeën zijn, samen met de Rode lijstsoorten bonte paardenstaart, kamgras, bosaardbei en gewone agrimonie, aangetroffen in het vochtige hooilandperceel. In 2013 is de rugstreeppad wederom binnen het deelgebied aangetroffen.

Wijzigingsgebied 1 (nr. 11)

Het wijzigingsgebied 1 ligt ten oosten van het deelgebied Wielrevelt en is voor wat betreft habitat en landgebruik nagenoeg gelijk. In 2006 zijn bittervoorn en kleine modderkruiper in het deelgebied vastgesteld (Zwanenburg, 2006). Het voorkomen van de kleine modderkruiper is in 2013 opnieuw vastgesteld. In de NDFF zijn daarnaast enkele waarnemingen opgenomen voor dit deelgebied. Langs de Joostenlaan zijn ter hoogte van bebouwing waarnemingen van huismus bekend. Daarnaast is hier de gewone dwergvleermuis en laatvlieger (2008-2009) vastgesteld. Langs de Dorpsstraat, op de zuidelijke grens van het deelgebied, zijn rosse vleermuis en gewone dwergvleermuis vastgesteld (2011). In 2009 is de rugstreeppad aan weerszijden van de Joostenlaan aangetroffen, maar in 2013 niet meer. Als laatste zijn de Rode lijstsoorten bruin blauwtje, gewone agrimonie en goudhaver in het gebied aangetroffen.

Wijzigingsgebied 2 (nr. 12)

Het wijzigingsgebied 2 ligt ingeklemd in het deelgebied Wielrevelt en is in gebruik voor de fruitteelt. Er zijn geen waarnemingen bekend van wijzigingsgebied 2 en sinds 2006 heeft geen onderzoek plaatsgevonden. Aangezien het grondgebruik afwijkt van het Wielrevelt (grasland) zal het soortenspectrum van daar aanwezige soorten deels afwijken van in het wijzigingsgebied. In 2013 zijn kleine modderkruiper en bittervoorn in de omliggende wateren aangetroffen.

Samenvatting

Vanaf 2006 zijn in de verschillende deelgebieden van Haarzuilens specifieke soortgroepen geïnterviewd of zijn losse waarnemingen verzameld. Het deelgebied Parkbos bevat actuele verspreidingsgegevens, afkomstig uit 2010, van beschermde en bedreigde flora en fauna. De deelgebieden Noorderpark De Haar en Golfbaan De Haar zijn sinds 2006 uitgebreid onderzocht op vleermuizen en broedvogels, en worden periodiek gemonitord. In 2013 zijn de verspreidingsgegevens aan de hand van een uitgebreide *quick scan* (veldonderzoek) geactualiseerd. Een aantal soortgroepen is specifiek geïnterviewd (vissen, amfibieën) binnen de te onderscheiden deelgebieden, en dan met name gericht op de wijzigingsgebieden. Voor andere soortgroepen bleek een *quick scan* met geschiktheidsbeoordeling voldoende om de brongegevens op hun actuele waarde te kunnen beoordelen.

Haarzuilens kent een beperkt aantal locaties die als 'hotspot' voor flora aangemerkt kunnen worden, waarvan het schraalgrasland bij Bijleveld de belangrijkste is. Hier zijn strikt beschermde (en zeldzame) orchideeën aangetroffen (rietorchis, moeraswespenorchis, grote keverorchis en bijenorchis). Hier zijn ook diverse plantensoorten van de Rode lijst vastgesteld (o.a. goudhaver, kamgras, bonte paardenstaart, krabbenscheer).

In Haarzuilens, en net als in andere veenpolders in West Nederland, komt de kleine modderkruiper algemeen voor. De soort is in alle deelgebieden aangetroffen, ondanks een vrij intensief slootbeheer. Minder algemeen maar ook wijd verspreid in Haarzuilens is de bittervoorn. De bittervoorn komt normaliter in wat grotere watergangen voor, terwijl de kleine modderkruiper ook in smallere slootjes wordt aangetroffen. Afwezige in de bestaande brongegevens is de grote modderkruiper. Ook met het toepassen van fuiken in 2013 is de soort niet aangetroffen. De Rode lijstsoort vetje is op diverse plekken aangetroffen, net als de kroeskarper. Het voorkomen van de platte schijfhoren is, net als in voorgaande jaren, in 2013 niet vastgesteld. In veenpolders wordt dit zoetwaterslakje echter geregeld aangetroffen. De soort is in de veenweidegebieden van Utrecht voor zover bekend niet zeldzaam. De veenmol (Rode lijst sprinkhaan) is in 2013 op meer plekken aangetroffen dan uit het bronnenonderzoek bekend was. De veenmol zit inmiddels door het hele gebied.

Van de amfibieën komen rugstreeppad en kamsalamander in Haarzuilens voor. De soort rugstreeppad komt verspreid en vrij talrijk voor rond Haarzuilens. Zijn aanwezigheid staat echter onder druk als gevolg van bebouwing en veranderend landgebruik en gericht soortbeschermde maatregelen zijn gewenst. In dynamische leefgebieden (duinen, rivieruiterwaarden) kan de bezetting van de rugstreeppad jaarlijks wisselen. Voor de stabiele veengebieden geldt dat minder en geeft de verspreiding een goed beeld van de verschuivingen tussen de deelgebieden ten gevolgen van veranderd landgebruik. De grote populatie in 2010 in het Parkbos is in 2013 bijvoorbeeld niet meer aangetroffen. De rugstreeppad is binnen de gemeente Utrecht alleen bekend van Haarzuilens en het Noorderpark.

Van de kamsalamander is een geïsoleerde populatie aanwezig in Golfbaan De Haar. Ontwikkelingen van deze populatie worden middels een vijfjarige monitoring bijgehouden.

De verspreiding van de heikikker blijft nog onduidelijk. In diverse deelgebieden (waaronder 1,2,3,8 en 10) is geschikt leefgebied aanwezig in de vorm van weiland en slootjes. De soort komt voor in de directe omgeving van het plangebied.

Golfbaan De Haar en Noorderpark Kasteel De Haar vormen belangrijk leefgebied voor vleermuizen met waarnemingen van negen verschillende soorten vleermuizen (baard- of Brandts vleermuis, gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, kleine dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis en watervleermuis). Van gewone dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis, watervleermuis, ruige dwergvleermuis en gewone grootoorvleermuis zijn tevens verblijfplaatsen vastgesteld op de Golfbaan en het Kasteel. Behalve in deze twee deelgebieden wordt ook gevoerageerd in de omliggende deelgebieden. Deelgebieden met veel opgaande vegetatie en landschapselementen vormen aantrekkelijke structuren om te foerageren en om als vliegroute te gebruiken. De Haarrijnse Plas, ten oosten van het Wielrevelt, wordt gebruikt als foerageergebied door water- en meervleermuis en de rosse vleermuis en laatvlieger foerageren boven de plas en omliggende weilanden. Bij het rooien van opgaande (lijnvormige) vegetatie in Haarzuilens dient dan ook eerst de betekenis voor vleermuizen in beeld gebracht te worden.

Van de vogels met een jaarrond beschermde nestplaats zijn buizerd, havik, sperwer en huismus in Haarzuilens vastgesteld. De huismus is gebonden aan bebouwing met, bij voorkeur, wat rommelige erven als territorium, en kan dus verspreid in het gebied voorkomen. Buizerd, havik en sperwer zijn boombroeders en zijn, met uitzondering van wellicht de buizerd, meer gebonden aan bosschages van enig omvang en rust. Deze zijn aanwezig op de Golfbaan De Haar, Noorderpark Kasteel De Haar maar ook de eendenkooi in het Wielrevelt en een bosperceel in het deelgebied 'Bestaand gebied 3'. Omliggende gebieden vormen het foerageergebied voor deze soorten.

Naar het voorkomen van de waterspitsmuis heeft alleen in het deelgebied Parkbos onderzoek met loopvallen plaatsgevonden. In Haarzuilens is een beperkt aantal locaties aanwezig (m.n. in het noordelijk deel van Wielrevelt en bestaand gebied 1) waar de soort in potentie kan voorkomen, maar (nog) niet is aangetroffen. De waterspitsmuis is wel aangetroffen in braakballen van kerkuil, afkomstig van Kasteel de Haar. Deze muizen kunnen echter ook buiten Haarzuilens zijn gevangen.

Geconcludeerd kan worden dat in Haarzuilens relatief veel strikt beschermde flora- en faunasoorten voorkomen, waaronder diverse vleermuissoorten, de rugstreeppad en kamsalamander.

Effecten

In de deelgebieden 'bestaand gebied' 1 en 10 (nr. 8 en 10) vinden ontwikkelingen plaats die gunstig zijn voor flora en fauna. Door de natuurontwikkeling die hier plaatsvindt worden de natuurwaarden in deze gebieden verder versterkt. Het bestaand gebied 2 (nr. 9) is van betekenis als leefgebied voor beschermde vissen (kleine modderkruiper) en onderdeel van een groter leefgebied van de rugstreeppad. Met de autonome ontwikkeling van dit gebied zijn hier geen effecten ten aanzien van flora en fauna te verwachten.

In de wijzigingsgebieden (nr. 11 en 12) dient met het oog op de Flora- en faunawet rekening gehouden te worden met de volgende soorten:

- kleine modderkruiper en bittervoorn bij werkzaamheden in watergangen
- verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis en laatvlieger bij werkzaamheden aan gebouwen
- verblijfplaatsen van huismus bij werkzaamheden aan gebouwen en omliggende erven

De deelgebieden liggen buiten de kerngebieden van de rugstreeppad waardoor ten aanzien van deze soort geen effecten zijn te verwachten.

Afhankelijk van de aard van de ingreep kunnen verbodsbepalingen worden overtreden ten aanzien van één of meerdere van deze soorten. Met het toepassen van mitigerende maatregelen is het aanvragen van een ontheffing dan niet nodig.

Het voortzetten en uitbreiden van agrarisch natuurbeheer in Haarzuilens is gunstig voor diverse flora- en faunasoorten waaronder veenmol, rugstreeppad en uilen. Daarnaast zou het terugdringen van de mestbelasting erg gunstig zijn voor de waterkwaliteit en de ontwikkeling van watergebonden flora en fauna. Daar waar mogelijk zou het slootbeheer geëxtensiverd en gefaseerd moet worden om ten alle tijden een aandeel aan geschikt leefgebied te behouden voor bittervoorn, kleine modderkruiper en in de toekomst platte schijfhoren, heikkiker en grote modderkruiper.

Literatuur

- Bakker, T en I.W. van Woersem, 2006. Natuurtoets en gedragsregels evenemententerrein Kasteel de Haar. Arcadis Regio BV
- DLG Utrecht, 2008. Beknopte projectomschrijving Wielrevelt ten behoeve van aanvraag van een ontheffing ingevolge artikel 75, 5^e lid, onderdeel c van de Flora- en faunawet.
- DLG Utrecht, 2010. Quick scan Flora- en faunawet project Hamlaan.
- Eelerwoude Zuid, 2010. Veldinventarisatie t.b.v. Flora- en faunawet Parkbos. Veldinventarisatie t.b.v. Flora- en faunawet Parkbos
- Koelman, R.M., 2008. Vleermuisonderzoek project Wielrevelt. Beoordeling van de te verwachten effecten op vleermuizen ten gevolge van het kappen van een houtwal in het gebied Haarzuilens bij Vleuten. VZZ rapport 2008.38. Zoogdiervereniging VZZ, Arnhem.
- Jansen, E.A., 2009. 10 Vleermuisbomen in het kasteelbos de Haar; een onderzoek naar het seizoengebruik en aanbevelingen voor het beheer. VZZ-rapport 2009.10. Zoogdiervereniging VZZ, Arnhem.
- Mertens, 2009. Waarnemingen van territoria van vogels en het voorkomen van reeën op en rond golfbaan "de Haar". Adviesbureau Mertens BV Bennekom.
- Mertens, 2010. Aanvullende veldinventarisatie naar het voorkomen van broed-vogels op het terrein en directe omgeving van Golfclub De Haar. Adviesbureau Mertens BV Bennekom.
- Schenkeveld A.J.M., 2006. Golfbaan de Haar. Natuurtoets. Bureau Schenkeveld, Culemborg.
- Schenkeveld, A.J.M., 2009. Opname vegetatiestructuur Golfclub "De Haar". Schenkeveld Bureau voor natuur & landschap.

Schenkeveld, A.J.M., 2010. Natuurwaardering Golfclub "De Haar" 2010. Schenkeveld Botanische waardering houtopstanden. Bureau voor natuur & landschap.

Tauw, 2011. Inventarisatie waterspitsmuis in Haarzuilens.

Zwanenburg, J. G. 2006 Beschermde flora en fauna bestemmingsplangebied Haarzuilens. Inventarisatie en effectbeoordeling. Stichting Ecologisch Advies.

Voor vragen over deze notitie kunt u contact opnemen met Dimitri Emond.

Akkoord voor uitgave: Teamleider Bureau Waardenburg bv
Ir. E.J.F. de Boer

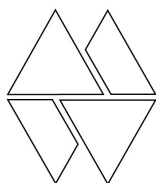
Paraaf:

Bureau Waardenburg bv is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Bureau Waardenburg bv; opdrachtgever vrijwaart Bureau Waardenburg bv voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

© Bureau Waardenburg bv / gemeente Utrecht

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van opdrachtgever hierboven aangegeven en is zijn eigendom. Niets uit dit rapport mag worden vervaardigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en Bureau Waardenburg bv, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Het kwaliteitsmanagementsysteem van Bureau Waardenburg bv is door CERTIKED gecertificeerd overeenkomstig ISO 9001:2008.

Bureau Waardenburg bv
Adviseurs voor ecologie & milieu

Postbus 365 4100 AJ Culemborg
Telefoon 0345 51 27 10, Fax 0345 51 98 49
info@buwa.nl www.buwa.nl